

Інструкція № 5 з безпеки життєдіяльності здобувачів освіти ліцею щодо попередження нещасних випадків пов'язаних зі враженнями мінами і вибухонебезпечними предметами

1. Загальні положення

1.1. Інструкція з безпеки життєдіяльності здобувачів освіти в ЗАЛ «Перспектива» ЗМР щодо попередження нещасних випадків пов'язаних зі враженнями мінами і вибухонебезпечними предметами розроблена відповідно до статті 53 Закону України "Про освіту, розділу VIII Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 №1669, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23.01.2018 за №1001/31552.

1.2. Дана інструкція встановлює правила безпечної поведінки здобувачів освіти 5-11 класів ліцею щодо попередження нещасних випадків пов'язаних із ураженнями мінами і вибухонебезпечними предметами.

1.3. Вимоги даної інструкції є обов'язковими для виконання у випадку знаходження невідомого предмету, вибухонебезпечного предмету чи іншого схожого на вибухонебезпечний предмет.

1.4. У разі настання нещасних випадків за межами навчального закладу з учнями проводять позаплановий інструктаж, який містить питання охорони здоров'я та реагування на надзвичайні ситуації, з реєстрацією в журналі встановленого зразка. Здобувачі освіти, які інструктуються, розписуються в журналі починаючи з 9-го класу.

1.5. Основним джерелом небезпеки при знаходженні невідомого предмету, підозрілого чи вибухонебезпечного предмету є вибух.

1.6. Вибух – це надзвичайно швидке перетворення речовини, яке супроводжується миттєвим виділенням великої енергії в невеликому об'ємі.

1.7. Вибух виникає через наступні джерела впливу на вибухонебезпечний предмет:

- механічними (удари, спроба відкрити, тертя);
- відкритим полум'ям чи розжареними частинками, що горять або відлітають від об'єкта горіння, іскрами від ударів;
- розрядами статистичної та атмосферної електрики;
- ударною хвилею;
- електричною дугою при включенні і вимкненні освітлення.

1.8. Основними вражаючими факторами вибуху є:

- повітряна ударна хвиля, що виникає при вибухах детонуючих та ініціюючих речовин;

- осколкові поля, які утворюють уламки різного роду об'єктів, що летять
- полум'я;
- конструкції що обвалюються

1.9. Основними наслідками вибуху є: важкі опіки, втрата органів зору, слуху, каліцтво, загибель, пожежа.

1.10. До вибухонебезпечних предметів відносяться:

- вибухові речовини — хімічні з'єднання або суміші, здатні під впливом певних зовнішніх дій (нагрівання, удар, тертя, вибух іншого вибухового пристрою) до швидкого хімічного перетворення, що саморозповсюджується, з виділенням великої кількості енергії і утворенням газів.
- боєприпаси - вироби військової техніки одноразового вживання, призначені для поразки живої сили супротивника.
- піротехнічні засоби.

1.11. До боєприпасів відносяться:

- бойові частки ракет;
- авіаційні бомби;
- артилерійські боєприпаси (снаряди, міни);
- інженерні боєприпаси (протитанкові і протипіхотні міни);
- ручні гранати;
- стрілецькі боєприпаси.

1.12. До піротехнічних засобів відносяться:

- патрони (сигнальні, освітлювальні, імітаційні, спеціальні);
- вибухові пакети;
- петарди.
- ракети (освітлювальні, сигнальні);
- димові шашки.

2. Вимоги щодо забезпечення особистої безпеки.

2.1. Необережне поводження з предметами, призначення яких ви не знаєте, та вибухонебезпечними речовинами може призвести до нещасного випадку.

2.2. Основну небезпеку вибухонебезпечних предметів містять пристрої ініціювання вибуху основної маси вибухівки боєприпасу.

Під час перебування у землі від вологи, внаслідок взаємодії металу та вибухівки утворюються хімічні сполуки - пікрати, які становлять основну небезпеку (зовні мають вигляд білуватих порошкоподібних наростів).

Пікрати вибухають навіть від невеликого тертя, іскри, удару.

Пам'ятайте! Якщо ви виявили вибухонебезпечний предмет, до нього не можна навіть доторкатися - це дуже небезпечно!

2.3. Особливо уважними треба бути при збиранні металевого брухту. При виявленні незнайомих предметів негайно сповістити про це когось із дорослих.

2.4. Не можна користуватися без нагляду дорослих піротехнічними засобами: хлопаками, петардами, феєрверками. Більш того, не можна зберігати їх вдома, адже вони належать до вибухонебезпечних предметів.

2.5. Дуже зростає небезпека у зв'язку з використання саморобних піротехнічних іграшок: можна отримати важкі опіки, втратити зір, скалічитися

та навіть загинути. Не можна виготовляти вибухові чи вогнебезпечні предмети, перевіряти їх на міцність.

Вкрай небезпечно кидати їх у вогонь, вибухова речовина, що знаходиться всередині, може вибухнути.

Пам'ятайте! Вибухові предмети являють високу загрозу здоров'ю і життю людей, отже, не можна ризикувати через власну недбалість або необережність.

2.6. Небезпеку вибуху можна передбачати якщо вчасно помітити:

- залишені без нагляду предмети, які не повинні знаходитися в цих місцях (сумка, згорток, пакет або предмет, схожий на гранату, міну, снаряд і т.п.), каністри, пляшки та інші ємкості від яких відчувається запах бензину, гасу чи інших нафтопродуктів;
- на виявлених предметах помітні вмонтовані лампочки, перемикачі, дроти, мотузки, ізоляційні стрічки, скотч;
- чутно підозрілі звуки, щиглики, цокання часів, що видаються предметом;
- від предмета виходить незвичайний запах, на зовнішній оболонці присутні масляні плями.

2.7. Чинники, що служать приводом для побоювання:

- перебування підозрілих осіб до виявлення цього предмета,
- наявність погроз, висловлених особисто, по телефону або в поштових відправленнях.

3. Порядок повідомлення про знаходження невідомого, підозрілого чи вибухонебезпечного предмета.

3.1. При виявленні вами невідомого, вибухонебезпечного чи підозрілого предмету потрібно:

- жодним чином не чіпати його і тим більше не намагатися розібрати;
- негайно сповістити дорослих;
- телефонувати можна лише відійшовши на безпечну відстань (мінімальна безпечна відстань для евакуації при виявленні: гранати -200м., міни – 300м., артилерійського боєприпаси -500м, сумки чи дипломата -500м., пакета – 30 м., саморобного пристрою -200м., коробки розміром 300x200x150- 350м.), телефони для повідомлення Головного управління ДСНС України в Запорізькій області - 101, поліції - 102;
- не розводити багаття поблизу знахідки; запам'ятати дорогу до того місця, де була виявлена знахідка і поставити пам'ятну віху.

Пам'ятайте! Правильно і безпечно знешкодити вибухонебезпечні предмети здатні лише досвідчені фахівці. Ні в якому разі не намагайтеся робити це самі, адже це може призвести до трагічних наслідків.

4. Порядок дій щодо надання першої медичної допомоги потерпілим внаслідок вибуху.

4.1. Побачивши спалах або почувши звук вибуху, потрібно негайно сховатися чи лягти на землю, навіть знаходячись на значній відстані від місця вибуху, тому що можливе поранення осколками, камінням.

4.2. Наявність поранень будь-якого типу (колоті, різані, вогнепальні, осколкові і ін.) може призвести до кровотечі.

Тимчасова зупинка найбільш небезпечної для життя зовнішньої артеріальної кровотечі досягається накладенням джгута чи закрутки, фіксуванням кінцівки в положенні максимального згинання, притисненням артерії вище місця її ушкодження пальцями.

Накладення джгута (закрутки) – основний спосіб тимчасової зупинки кровотечі при ушкодженні великих артеріальних судин кінцівок. Джгут накладають на стегно, гомілку, плече і передпліччя вище місця кровотечі, ближче до рани, на одяг чи м'яку підкладку з бинта, щоб не прищемити шкіру. Джгут накладають з такою силою, щоб зупинити кровотечу. Правильність накладення джгута контролюється відсутністю пульсу на периферичній судині.

Час накладення джгута з указівкою дати, години і хвилини відзначають у записці, що підкладають під хід джгута так, щоб її було добре видно. Кінцівку, перетягнену джгутом, тепло вкривають, особливо в зимовий час, але не обкладають грілками.

Джгут на кінцівці варто тримати не більш 1,5...2 години, щоб уникнути омертвіння кінцівки нижче місця накладення джгута. У тих випадках, коли з моменту його накладення пройшло 2 години треба виконати пальцеве тиснення артерії, повільно під контролем пульсу послабити джгут на 5...10 хв. і потім знову накласти його трохи вище попереднього місця. Таке тимчасове зняття джгута повторюють щогодини, поки ураженому не буде надана хірургічна допомога, при цьому щораз роблять помітку в записці. Якщо джгут трубчастий, без ланцюжка і гачка на кінцях, його кінці зав'язують у вузол.

Перша допомога при венозній кровотечі з підшкірних судин кінцівок.

- надавлення на судини, що кровоточить нижче місця поранення через шкіру.

Якщо це не призводить до повної зупинки крововтрати, точно також здавлюється кінець вени вище рани;

- промивання рани перекисом водню або будь-яким антисептиком на водній основі з подальшим її закриттям бинтово-марлевою пов'язкою, що давить. Вона повинна захоплювати область поранення зі шкірою над і під раною. Можна перед бинтуванням в саму рану помістити марлевий валик, просочений перекисом.

Капілярну кровотечу можна швидко зупинити шляхом накладення на поранену ділянку чистої марлі. Шар вати кладуть поверх марлі, після чого перев'язують. В екстремальних умовах, якщо під рукою немає необхідної марлі і вати, таку рану можна перев'язати чистою носовою хусткою.

На таку рану не можна накладати тканина з відчутним ворсом, оскільки на її ворсинках накопичується велика кількість бактерій, здатних викликати зараження рани. До речі, вату не накладають на таку рану з аналогічної причини.

4.3. При травмах очей вид першої допомоги залежить від характеру травми

При травмуванні очей в першу чергу треба якомога швидше видалити чи нейтралізувати частинки твердих агресивно діючих речовин (вапно, цемент і т.п.). Спочатку видаляють його за допомогою згорнутих ватних, марлевих тампонів та пінцета, а потім, коли частинки будуть повністю видалені з-під повік, починають промивання.

Промивати око краще проточною водою під краном або над фонтанчиком, за допомогою гумового балончика, шприца або кружки, у ванночці і т. п., але обов'язково рясно, не менше 10 хвилин.

Під час опіку виникає «сніжна сліпота», яка проявляється різким болем в очах, слезотечею, тимчасовою втратою зору. Заходами допомоги у таких випадках можуть бути холодні примочки, захист очей від світла, накладання пов'язки.

Пам'ятайте! Тільки послідовне надання допомоги та швидка доставка постраждалих до найближчої лікувальної установи зможе допомогти пережити цю неприємність з найменшими наслідками.

4.4. Якщо виникла пожежа - рахунок часу йде на секунди, не панікуйте та не приймайте поспішних, необдуманих рішень

- якщо загорівся одяг на іншій людині зваліть її на землю та швидко накиньте пальто, плащ або будь-яку ковдру чи покривало (бажано зволожену) і щільно притисніть до тіла, при необхідності, викличте медичну допомогу;

- якщо загорівся ваш одяг, падайте на землю і перевертайтеся, щоб збити полум'я, ні в якому разі не біжіть – це ще більше роздуває вогонь;

Якщо пожежа сталася у приміщенні

- повзть по підлозі під хмарою диму до дверей вашого приміщення, але не відчиняйте їх відразу;

- якщо немає можливості покинути приміщення присядьте, глибоко вдихніть повітря, розкрийте вікно, висуньтеся та кричіть "Допоможіть, пожежа!".

- ви не в змозі розкрити вікно - розбийте віконне скло твердим предметом та зверніть увагу людей, які можуть викликати пожежну команду;

- якщо ви вибрались через двері, зачиніть їх.

4.5. Наслідками вибуху та пожежі можуть стати опіки.

Перша допомога при опіках:

- посадіть або покладіть постраждалого;

- обливайте місця опіків великою кількістю води (15 хвилин і більше, будьте обережні, щоб уникнути переохолодження постраждалого, особливо взимку; не можна поливати опік сильним струменем води.

- якщо є можливість, то зніміть з уражених місць каблучки, годинники, паски, взуття до того, доки ці місця не почали набрякати;

- зняти предмети одягу, які згоріли або ще тліють, можна лише у тому випадку, якщо вони не пристали до уражених місць постраждалого;

- всі опіки необхідно захистити, прикриваючи їх чистою тканиною без ворсу (простирadlo або наволока);

- викликати швидку медичну допомогу за телефоном "103";

Пам'ятайте! Не чіпайте нічого, що пристало до місця опіку! Не змащуйте опіки ніякими кремами, лосьйонами, оліями або маслами! Не проколюйте пухири!

Інструкцію розробила:

Заступник директора з ВР

Паскевич Г.В.

УЗГОДЖЕНО:

Інженер з охорони праці

Тетеріна О.В.